

Сезона 2017/2018

БЕОГРАДСКА ФИЛХАРМОНИЈА

***Земља***

Диригент: **Габријел Фелц** / Conductor: **Gabriel Feltz**

Петак, 26. јануар 2018. године  
Задужбина Илије М. Коларца у 20 часова

[www.bgf.rs](http://www.bgf.rs)

Програм:

**Густав Малер**

Симфонија бр. 9 у Де-дуру

**Gustav Mahler**

Symphony no. 9 in D major

*Andante comodo*

*Im Tempo eines gemächlichen Ländlers. Etwas täppisch und sehr derb*

*Rondo-Burlesque. Allegro assai. Sehr trotzig*

*Adagio. Sehr langsam und noch zurückhaltend*

Трајање: око 85 мин.

Концертмајстор: Тијана Милошевић

Concertmaster: Tijana Milošević

Девета симфонија (1909-10) Густава Малера (1860 - 1911), последње дело које је композитор завршио пре своје смрти, постала је једно од поглавља у миту о *кобној* Деветој симфонији, заједно са остварењима Бетовена, Шуберта, Брукнера и Дворжака. Прво извођење дела одржано је 1912. године у Бечу, под диригентским вођством Бруна Валтера, годину дана након Малерове смрти. Постхумна премијера као и сугестивне анотације - усклик *Збогом! Збогом* - пронађене у манускрипту композиције, навеле су многе критичаре да дело прогласе *Опроштајном симфонијом*. Питање са ким или са чим се Малер овим делом опрашта остало је, међутим, отворено: партитурне инскрипције могу се односити на његову ћерку, Марију Ану, која је изненадно преминула 1907. године, или Беч, који је композитор у последњим годинама напустио услед пораста антисемитизма, или пак могу представљати последњи поздрав животу. Леонард Бернштајн видео је у овом делу не само предсказање Малерове смрти, већ и бројних других; по његовом тумачењу, Девета симфонија представља композиторову свест о неизбежном крају романтичарске епохе, фигуративну смрт тоналитета, па чак и предвиђање страдања Првог светског рата.

Девета симфонија избегава ексцес Малерових ранијих дела - она је лишена амбициозних, свепрожимајућих програмских идеја, масовних конструкција, и захтева за енормним извођачким апаратом - али утисак који ово дело оставља је једнако, ако не и многоструко више, снажан. Први став, *Andante comodo*, рађа се из ништавила. Звуци виолончела и две хорне израњају из најтише, готово нечујне динамике, као гласови из неког другог света. Ткиво става чини богат музички мозаик, у који су уплетене асоцијације на композиторову Четврту симфонију, звуци уличне музике и фрагменти валцера *Радост живота* Јохана Штрауса. Кроз комплексно ткање и поигравање са овим музичким референцама, композитор нам представља носталгичну слику живота у Бечу из своје младости. Други став надовезује се на ову тему кроз представљање два плеса - први је лендлер, рустични сеоски плес са аустријског поднебља, а други је софистицирани градски валцер. Композитор на овај начин симболички уједињује обе сфере аустријског живота. Трећи став, *Рондо-Бурлеска*, нас изненада преводи у неочекивано мрачну и агресивну атмосферу, која се у претходним ставовима могла приметити само у назнакама; необуздана снага његове енергије навела је многе да га тумаче као музичко уобличење непредвидивости *вртлога живота*. Дисонантна и хаотична, *Рондо-Бурлеска* сматра се 'најпрогресивнијим' ставом симфоније, а и Малеровог стваралаштва уопште, који указује на непосредну будућност музичке уметности - експресионизам композиторових савременика, Рихарда Штрауса и Арнолда Шенберга. Последњи став, *Adagio*, почиње као треперење у пијанисимо динамици. Уместо тријумфалног финала које је представљало стандард у симфонијском жанру 19. века, Малер се од нас опрашта лирским ставом у веома спором темпу. У широку мелодију испуњену патосом, уткано је и последње збогом Малеровој ћерци, кратак цитат из композиторовог циклуса *Песме мртвој деци*: *Често помислим да су само изашли напоље*. Са последњим уздахом виолончела и партитурном ознаком *ersterbend* - умирући - звук симфоније полако се растаче у потпуну тишину.

Девета симфонија може се сматрати *симфонијом сећања*. У њену музичку грађу уплетене су бројне референце на музику која је обележила Малерово

детињство и младост, као и на композиторово пређашње стваралаштво. Након три става освртања и присећања, четврти став представља искорак - скок у непознато - где музика гради мост између светова постојања и непостојања. Песимистични ставови да ова композиција представља *химну смрти*, доминантни током друге половине двадесетог века, данас бивају преиспитивани; необуздана и снажна, а истовремено етерична и контемплативна музика дела изродила је идеју да је Девета симфонија, заправо, коначна композиторова *ода животу*.

Тиса Јукић\*

Следећи концерт Београдске филхармоније је у петак, **2. фебруара 2018. године** у оквиру циклуса ***Пети***, у Задужбини Илије М. Коларца, са почетком у 20 часова.

Диригент: **Габријел Фелц**  
Солисти: **Тијана Милошевић**, виолина  
**Немања Станковић**, виолончело  
**Габријел Фелц**, клавир

П. Дика: *Чаробњаков ученик*  
Л. ван Бетовен: Клавирски трио *Дух*  
Џ. Вилијамс: *Хари Потер*, свита  
Р. Вагнер: *Холанђанин луталица*, увертира

Поштовани претплатници, обавештавамо вас да ће пред почетак сваког концерта Београдске филхармоније, у 19:30 часова, у Музичкој галерији Коларца, музиколог Маја Чоловић-Васић држати уводно предавање о делима која су на програму те вечери.

Поштовани посетиоци, молимо вас да искључите мобилне телефоне и обавештавамо вас да је за време концерата Београдске филхармоније строго забрањено фотографисање и коришћење уређаја за видео или аудио снимање. Желимо вам пријатно вече.

Dear visitors, please turn off your mobile phones; you are also kindly reminded that taking photographs and the use of video and audio recording devices is strictly forbidden during the concerts of the Belgrade Philharmonic. We wish you a nice evening.

\*У сезони 2017-18, Београдска филхармонија пружа прилику одабраним младим музиколозима да писањем програмских коментара обогате своју стручну праксу.

Новоименовани шеф-диригент Београдске филхармоније **Габријел Фелц** рођен је 1971. године у Берлину. Од 2013. године ради као генерални музички директор Дортмундске опере и шеф-диригент Дортмундске филхармоније. Након три веома успешне године, уговор му је обновљен до 2023. године. После Филхармоније Алтенбург-Гере (2001–2005) и Штутгартске филхармоније (2004–2013), ово је трећи узастопни пут да обавља функцију шефа-диригента неког немачког оркестра. Необичним програмима и уочљивим побољшањем уметничког квалитета, успео је значајно да повећа посећеност концерата свих ових оркестара. Године 2007, Фондација *Сергеј Рахмањин* доделила Габријелу Фелцу и Штутгартској филхармонији награду *Prix Rachmaninow* за интерпретацију циклуса концерата са музиком Рахмањина. Поред тога, Фелц је био главни гостујући диригент у Базелском позоришту (2008–2013), где је био заслужан за неколико оперских поставки, што је допринело томе да Базелско позориште 2009. и 2010. године буде проглашено за *Оперску кућу године*.

Од 1989. до 1994. године, Габријел Фелц је студирао на Музичкој академији *Ханс Ајзлер* у Берлину, на одсецима за дириговање и клавир. Након студија, постао је асистент Герду Албрехту у Хамбуршкој државној опери (1994–1995). Своје прве ангажмане добио је у опери у Либеку (1995–1997) и позоришту у Бремену (1997–2001).

Габријел Фелц је дириговао водећим оркестрима у Немачкој и иностранству, као што су Дрезденски државни оркестар Саксоније, Симфонијски оркестар Баварске радиотелевизије, Баварски државни оркестар, Немачки симфонијски оркестар из Берлина, Оркестар Концертхауса из Берлина, Оркестар Франкфуртске опере и музеја, Државна капела из Вајмара, Оркестар Националног театра из Манхајма, Бамбершки симфоничари, Есенска филхармонија, симфонијски оркестри радиотелевизија из Берлина, Келна, Лајпцига, Хановера и Сарбрикена, Немачки национални омладински оркестар, Симфонијски оркестар Бечког радија, Дански национални симфонијски оркестар, Бернски симфонијски оркестар, Базелски симфонијски оркестар, Оркестар Фламманске опере у Антверпену, Ирски национални симфонијски оркестар, Симфонијски оркестар из Сеула, Симфонијски оркестар из Милуза, као и Симфонијски оркестар из Гуангжуа, Кинески национални симфонијски оркестар и Пекиншки симфонијски оркестар. У сезони 2013/14, Габријел Фелц је имао веома успешан први наступ у Комичној опери у Берлину, са продукцијом опере *Војници* Бернда Алојза Цимермана, а у истој сезони дириговао је и *Холанђанина луталицу* у Баварској државној опери. Најважнији ангажман у сезони 2014/15 било је извођење Осме симфоније Густава Малера поводом прославе двестоте годишњице Музикферајна у Грацу.

Богата дискографија Габријела Фелца чини га једним од најистакнутијих диригената своје генерације. Репертоар обухвата великане од Моцарта и Бетовена преко Рахмањина, Елгара, Прокофјева, Скрјабина и Рихарда Штрауса до Ноноа и Лигетија. Фелц је 2007. године започео снимање свих Малерових Симфонија (за продуцентску кућу *Dreyer-Gaido*) са Штутгартском филхармонијом. За сада су завршени снимци првих седам симфонија. Овај циклус је изузетно хваљен од стране критичара као *најнеобичнији и најконтроверзнији циклус последњих година*. Снимак дела *Intolleranza* Луиђија Ноноа са Бременском филхармонијом и хором Бременске опере под диригентском палицом Габријела Фелца је у јуну 2013. године добио награду *Diapason d'Or*. Блу реј диск са делом

*Белкис – краљица од Сабе* Оторина Респигија је објављен 2013. године, а ово остварење представља снимак првог извођења тог дела након светске премијере одржане 1932. године у миланској Скали. Телевизијска продукција дела *Аида на Рајни* донела је Фелцу огроман успех у целој Европи (уживо су је преносиле телевизијске куће Swiss TV, 3Sat, RAI, ZDF) и објављена је на ДВД-ју.

Међу будућим пројектима треба поменути концерте и оперске поставке у Берлину, Цириху, Тајпеју (Тајван), Келну, Грацу, Сендају (Јапан) и Сан Антонију (САД).